

## STRUKTUROVANÉ STUDIUM UČITELSTVÍ - STÁLE AKTUÁLNÍ PROBLÉM

Dne 13. února 2007 se v prostorách Lužického semináře v Praze sešli zástupci fakult připravujících učitele na pracovním semináři „**Problémy strukturovaného studia učitelství**“, který pořádala Pracovní komise pro přípravu učitelů Rady vysokých škol (RVŠ) ve spolupráci s Centrem pro studium vysokého školství, v.v.i. (CSVŠ).

Přítomní akademičtí pracovníci Pedagogické fakulty a Fakulty tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze, pedagogických fakult Masarykovy univerzity, Západočeské univerzity v Plzni, Ostravské univerzity v Ostravě, Technické Univerzity v Liberci, Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a zástupci CSVŠ, v. v. i., byli v úvodu setkání seznámeni s výsledky šetření současného stavu přípravy a realizace strukturovaného studia učitelství na pedagogických fakultách.

Strukturace studia učitelství je důsledkem uplatňování závěrů boloňského procesu a vychází rovněž z materiálů, které se zabývají situací na českých vysokých školách připravujících učitele. Takovým dokumentem je například *Strategie rozvoje terciárního vzdělávání (2000–2005)*, která definuje učitelské vzdělávání jako „specifický problém“, a to především z pohledu jeho restrukturalizace ve smyslu boloňského procesu a jeho modulární stavby. Ta by měla být realizována nejen samostatně na jednotlivých fakultách, ale především v účinné spolupráci odborných a pedagogických fakult. Jiným zásadním materiálem je *Koncepce pregraduální přípravy učitelů základních a středních škol (2004)*, která je společným stanoviskem Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, Akreditační komise a zástupců Rady vysokých škol. Vychází z analýzy stávajícího stavu učitelství a naznačuje několik variant, kterými je možné strukturované studium učitelství realizovat. V duchu těchto dokumentů v akademickém roce 2007/2008 přistoupilo ke strukturaci učitelství studia již 7 z 9 pedagogických fakult. Mimo to je na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích strukturován studijní obor Fyzika a výpočetní technika s elektronikou.

V další části semináře byli zástupci vysokých škol a CSVŠ, v.v.i., podrobně seznámeni s modelem strukturovaného studia, který je realizován na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity v Plzni. Zde k tomuto kroku přistoupili již před několika lety (vedení fakulty projednalo a schválilo strategický záměr postupně strukturovat učitelství studijní programy od akademického roku 2001/2002), což znamená, že vedle Masarykovy univerzity tu mají se zaváděním strukturovaného učitelství studia největší zkušenosti.

V rozsáhlé diskusi, která po přednesených příspěvcích následovala, bylo otevřeno mnoho témat. Zástupci ostatních pedagogických fakult rovněž informovali o modelech strukturace studia na svých institucích. Aktivity diskutujících poté směřovaly k vydefinování pozitivních stránek strukturovaného studia i obtíží, které z něj vyplývají jak pro fakulty, tak i pro studenty. Bylo také zdůrazněno, že ke strukturaci studia učitelství vede více cest, protože různé univerzity, resp. fakulty vycházejí při reformě studia z odlišných vstupních podmínek. Další diskutované otázky se týkaly dostupnosti studia jak mezi různými fakultami jedné univerzity, tak mezi univerzitami navzájem. Značný prostor v diskusi přítomní věnovali nejenom problematice strukturace přípravy učitelů, ale i jejímu obsahu, zejména zastoupení a náplni jednotlivých složek přípravy učitelů (pedagogicko-psychologické předměty, oborové didaktiky, odborný základ aprobačního předmětu). V souvislosti s různými modifikacemi strukturovaného studia učitelství byla rovněž zdůrazněna role studijního poradenství. Zástupci pedagogických fakult z Ostravy, Plzně a Liberce dále uvedli, že se jejich fakultám osvědčilo zavedení centrálního pracoviště pro organizaci a hodnocení pedagogických praxí. Diskutující se také zabývali možnostmi využít strukturovaného studia učitelství v doplňujícím nebo rozšiřujícím pedagogickém studiu v rámci plnění kvalifikačních předpokladů podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a podle vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků.

V závěru pracovního zasedání se zúčastnění zástupci pedagogických (i jiných) fakult pokusili své jednání shrnout do závěrů, které byly následně prezentovány na 4. zasedání sněmu RVŠ.

- V souladu se stávající legislativou (Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů č. 563/2004 Sb.), která uvádí, že plně kvalifikovaným učitelem je magistr, se přítomní shodli na tom, že činnost neaprobovaných učitelů by měla být výrazně omezována a postupně zcela zrušena.
- K dosažení pedagogické kvalifikace může vést více cest, rozhodující by měla být kvalita obsahu učitelského studia a profil absolventa.
- Bylo by vhodné stanovit rámcové požadavky na zastoupení jednotlivých složek učitelské přípravy (pedagogicko-psychologická x didaktická x oborově předmětová).
- Učitelství pro 1. stupeň ZŠ má podobu nestrukturovaného pětiletého magisterského studia, učitelství pro 2. stupeň ZŠ a pro střední školy je na většině pedagogických fakult v současné době již různými způsoby (modely) strukturováno.
- Je třeba stanovit metody k ověřování efektivnosti různých cest vedoucích k získání kvalifikace učitele (viz *Koncepce pregraduální přípravy učitelů základních a středních škol – 2004*: „...**Strukturované studium učitelství je celostátní experiment, a proto by se měla efektivnost různých cest k získání učitelské kvalifikace soustavně ověřovat; cílem je identifikovat optimální varianty a eliminovat varianty neefektivní. Je třeba respektovat, že existuje více cest k dosažení plné učitelské kvalifikace a je nutné stanovit rámcové požadavky představující cíle pro nejbližší období**“...)
- V souvislosti se zavedením strukturovaného studia učitelství je třeba intenzivně se zabývat problematikou prostupnosti studia a studijních programů nejen v rámci jedné univerzity (pokud se absolvent bakalářského studia rozhodne vstoupit do navazujícího magisterského studia, měl by mít možnost pokračovat za určitých, předem stanovených podmínek, i na jiné, než pedagogické fakultě a naopak), ale i mezi fakultami různých univerzit.

*(Jana Motyková, Viléma Novotná)*

## EURO LEAGUE FOR LIFE SCIENCES – BOLOŇSKÝ PROCES V PRAXI



### 1. Z historie ELLS

Společenství univerzit *Euro League for Life Sciences (ELLS)* je názorným příkladem vytváření Evropského vysokoškolského prostoru, což je jeden z hlavních cílů boloňského procesu. U zrodu ELLS v roce 2001 stáli rektori tří prestižních evropských zemědělských a lesnických univerzit: *prof. März* (BOKU Vídeň, Rakousko), *prof. Speelman* (WUR Wageningen, Holandsko) a *prof. Bylundová* (SLU Uppsala, Švédsko). Tyto univerzity již v minulosti spolupracovaly ve výzkumu a byly také aktivními členy konsorcia ICA (Inter-university Consortium for Agricultural and Related

Science), které sdružuje více než šedesát univerzit z celé Evropy.

Účelem založení ELLS byla systematická a metodická spolupráce předních evropských univerzit, jejichž vědní a studijní obory nesou souhrnný anglický název *life sciences*. Spolupráce se zpočátku opírala o dokument „Informace o záměru“ (Letter of Intent), který v září 2001 podepsali rektori zakládajících univerzit. V listopadu 2001 proběhl v holandském městečku Doorwerth zahajovací workshop, při němž byly účel a struktura ELLS blíže specifikovány. K ELLS se přidaly další tři univerzity.